

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESAS KOLĒĢIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV 1010

Tālrunis: 67830735, 67210274 Fakss: 67830770

e-mail: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR LIETAS IEROSINĀŠANU

Rīgā

2010. gada 12. martā

Satversmes tiesas 1. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētājs Gunārs Kūtris un tiesneses Aija Branta un Kristīne Krūma,

kolēģijas sēdē izskatījusi Satversmes tiesā saņemto Marikas Skultes un Renātes Dorondo (turpmāk – Pieteikuma iesniedzējas) pieteikumu par lietas ierosināšanu (ieteikums Nr. 39/2010),

k o n s t a t ē j a:

1. Pieteikuma iesniedzējas lūdz Satversmes tiesu atzīt Uzturlīdzekļu garantiju fonda likuma pārejas noteikumu 4. punktu (turpmāk – apstrīdētā norma) par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 1., 91., 109. un 110. pantam.

2. Apstrīdētā norma paredz, ka laika periodā no 2010.gada 1.janvāra līdz 2012. gada 31. decembrim uzturlīdzekļus no Fonda līdzekļiem uzsāktajās uzturlīdzekļu izmaksas lietās un lietās, kas uzsāktas pēc 2010. gada 1. janvāra, atbilstoši likuma 8. panta otrajai daļai izmaksā šādā apmērā:

1) par katru bērnu no viņa piedzimšanas līdz septiņu gadu vecuma sasniegšanai — 30 latus, bet ne vairāk par tiesas nolēmumā noteikto, kā arī nepārsniedzot apmēru, ko noteicis Ministru kabinets atbilstoši Civillikuma 179. panta piektajai daļai;

2) par katru bērnu no septiņu gadu vecuma sasniegšanas līdz 18 gadu vecuma sasniegšanai — 35 latus, bet ne vairāk par tiesas nolēmumā noteikto, kā arī nepārsniedzot apmēru, ko noteicis Ministru kabinets atbilstoši Civillikuma 179. panta piektajai daļai (*01.12.2009. likuma redakcijā, kas stājās spēkā 01.01.2010.*).

3. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punktu prasījums izvērtēt likuma atbilstību Satversmei ir piekritīgs Satversmes tiesai. Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 11. punkts paredz personai tiesības pamattiesību aizskāruma gadījumā iesniegt pieteikumu par Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punktā noteiktās lietas ierosināšanu.

4. Pieteikums iesniegts kā konstitucionālā sūdzība. Līdz ar to tam jāatbilst Satversmes tiesas likuma 18. un 19.² pantā noteiktajām prasībām.

Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmā daļa noteic, ka „konstitucionālo sūdzību (pieteikumu) Satversmes tiesai var iesniegt ikviena persona, kura uzskata, ka tai Satversmē noteiktās pamattiesības aizskar tiesību norma, kas neatbilst augstāka juridiska spēka tiesību normai”.

Vienlaikus konstitucionālajai sūdzībai jāatbilst arī pārējām prasībām, kas noteiktas Satversmes tiesas likuma 18. un 19.² pantā.

4.1. No pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem izriet, ka attiecībā uz Pieteikuma iesniedzēju Mariku Skulti ir piemērojams Uzturlīdzekļu garantiju fonda likuma pārejas noteikumu 4. punkta 2. apakšpunkts. Taču no pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem nav gūstams apstiprinājums tam, ka apstrīdētā norma būtu piemērojama attiecībā uz Pieteikuma iesniedzēju Renāti Dorondo.

No Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmās daļas nepārprotami izriet personai izvirzīts nosacījums vērsties Satversmes tiesā tikai un vienīgi tādos gadījumos, kad pastāv tieša saikne starp šīs personas tiesību aizskārumu un apstrīdēto

tiesību normu. Persona nevar Satversmes tiesā vērsties tad, ja tā uzskata, ka jāpanāk taisnīgums, un dara to sabiedrības interešu vārdā. Abstraktu pieteikumu iesniegšanai likums ir paredzējis citus tiesību subjektus.

Pieteikumā norādīts, ka R.Dorondo plāno vērsties Uzturlīdzekļu garantiju fondā un uzturlīdzekļu piešķiršana un izmaksa notiks saskaņā ar apstrīdēto normu, tāpēc viņas pamattiesību aizskārums ir nākotnē gaidāms aizskārums.

Izvērtējot nākotnē gaidāmo aizskārumu izšķiroša nozīme ir konkrēto apstākļu izvērtēšanai. Īpaši ir jāvērtē tādi apstākļi, kas pietuvina personu nākotnē gaidāma aizskāruma notikumam. Šie apstākļi nevar būt kā iespējamā varbūtība. Jābūt ticamai pārliecībai, ka attiecīgajai personai, atrodoties šādos riska apstākļos, aizskārums ir vairāk iespējams nekā jebkuram citam. Bez tam šāda varbūtība jāskata kopsakarā ar vispārējo tiesību aizsardzības līdzekļu piemērošanas un tās rezultāta paredzamo efektivitāti (atkarībā no tā, kā izpaužas normas piemērošana).

Konkrētajā gadījumā apstrīdētā norma varētu radīt personai pamattiesību aizskārumu tikai ar tās piemērošanas brīdi, izdodot administratīvo aktu – lēmumu par uzturlīdzekļu izmaksāšanu. Tāpēc nav pamatots Pieteikuma iesniedzēju viedoklis, ka attiecīgais gadījums kvalificējams kā nākotnē paredzams aizskārums. Līdz ar to nav pamata uzskatīt, ka apstrīdētā norma varētu šobrīd aizskart R.Dorondo Satversmē noteiktās pamattiesības.

Tādējādi pieteikums daļā par R.Dorondo pamattiesību aizskārumu neatbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmās daļas prasībām un turpmāk vērtējams tikai daļā par M. Skultes pamattiesību aizskārumu.

4.2. No Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas un 19.² panta sestās daļas 1. punkta izriet, ka konstitucionālajā sūdzībā nepieciešams juridiski pamatot, ka apstrīdētā norma aizskar pieteikuma iesniedzēja pamattiesības, kas noteiktas Satversmē, un ka tā ir pretrunā ar katru no pieteikumā minētajām augstāka juridiskā spēka tiesību normām. Turklāt ir jāpamato, ka tieši šī neatbilstība izraisa pieteikuma iesniedzēja pamattiesību aizskārumu.

Pieteikumā izklāstīti lietas faktiskie apstākļi, norādīts uz Satversmē noteikto pamattiesību aizskārumu un sniegts juridiskais pamatojums par apstrīdētās normas iespējamo neatbilstību Satversmes 1., 109. un 110. pantam.

4.3. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 20. panta sesto daļu Satversmes tiesa ir tiesīga atteikties ierosināt lietu, ja sūdzībā ietvertais juridiskais pamatojums ir acīmredzami nepietiekams prasījuma apmierināšanai.

Pieteikumā norādīts, ka apstrīdētā norma pieļauj atšķirīgu attieksmi pret abiem vecākiem, kuru pienākums ir nodrošināt bērna uzturu, paredzot atvieglojumus tam vecākam, kurš neveic uzturlīdzekļu maksājumus. No pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem izriet, ka ar tiesas nolēmumu M. Skultes bērnam paredzēta uzturlīdzekļu izmaksa noteiktā apmērā, kura jāsedz bērna tēvam. Uzturlīdzekļu garantiju fonds izmaksā uzturlīdzekļus personai un pēc tam tos izmaksātā apmērā piedzen no parādnieka, proti, darbojas kā „starpnieks” uzturnaudas izmaksā. Uzturnaudas izmaksa no Uzturlīdzekļu garantiju fonda neatbrīvo personu no tai tiesas nolēmumā uzliktā pienākuma. Līdz ar to nav pamatots Pieteikuma iesniedzējas viedoklis, ka vienam no vecākiem paredzēti atvieglojumi. Tādējādi juridiskais pamatojums daļā par apstrīdētās normas neatbilstību Satversmes 91. pantam ir acīmredzami nepietiekams prasījuma apmierināšanai.

4.4. No pieteikuma un tam pievienotajiem materiāliem gūstams apstiprinājums tam, ka nepastāv citi vispārējie tiesību aizsardzības līdzekļi Pieteikuma iesniedzēju pamattiesību aizskāruma novēršanai.

4.5. Pieteikums atbilst arī pārējām Satversmes tiesas likuma 18. panta un 19.² panta prasībām.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. pantu, Satversmes tiesas 1. kolēģija

n o l ē m a:

1. Ierosināt Satversmes tiesā lietu „Par Uzturlīdzekļu garantiju fonda likuma pārejas noteikumu 4. punkta 2. apakšpunkta atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 1., 109. un 110. pantam” pēc Marikas Skultes konstitucionālās sūdzības (pieteikums Nr. 39/2010).

2. Atteikties ierosināt lietu par Uzturlīdzekļu garantiju fonda likuma pārejas noteikumu 4. punkta atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 91. pantam pēc Marikas Skultes konstitucionālās sūdzības.

3. Atteikties ierosināt lietu pēc Renātes Dorondo prasījuma.

4. Uzaicināt institūciju, kas izdevusi apstrīdēto aktu, – Saeimu – līdz 2010. gada 12. maijam iesniegt Satversmes tiesai atbildes rakstu ar lietas faktisko apstākļu izklāstu un juridisko pamatojumu.

Lēmums nav pārsūdzams.

Satversmes tiesas 1. kolēģijas priekšsēdētājs

G. Kūtris